

Het zou wel de moeite waard zijn, eens te onderzoeken of de albino met de type bij kruisbestuiving bastaarden geeft. Ik heb beide planten nu naast elkaar in mijn tuintje; ze staan er goed voor. Blijven de albino's leven, dan hoop ik het in het volgend jaar te probeeren. En dan hoort ge er wat van. Het succes is anders zeer dubieus; en vind ik in de literatuur, dat het al geprobeerd en mislukt is, dan begin ik er niets mee, want het is voor iemand met weinig vrijen tijd en slechte kweekgelegenheid een twijfelachtig genoegen, zoo'n mendelproef in het duister.

Er zijn echter ook al in het wild exemplaren van *L. maculatum* gevonden met lichtrose bloemen; nog niet zoo heel lang geleden bij Ubbergen en een halve eeuw geleden bij Berg en Dal en op den St. Pietersberg. Dat *kunnen* bastaarden geweest zijn.

E. HEIMANS.

HET ARBORETUM DER RIJKS HOOGERE LAND-, TUIN- EN BOSCHBOUWSCHOOL TE WAGENINGEN.

(Vervolg van blz. 106).

IJ hebben dus als voornaamste oorzaak van verwarring in de benaming leeren kennen: willekeur en vergissing. Vergissingen zullen altijd blijven plaats hebben; maar willekeur kan getemperd worden. En dit heeft men getracht te doen, toen het al te gek liep en de botanici onder den chaos van naamsverwarringen zochten als in den tijd van vóór Linnaeus. Maar wat Linnaeus alléén gedaan had, gebeurde nu door samenwerking van alle botanici; het middel daartoe was een congres. Dat congres is in 1867 te Parijs gehouden; en daar zijn een boekje vol wetten voor de benaming aangenomen, allereerst deze, dat een plantensoort die een behoorlijken naam gekregen had, geen anderen naam mocht krijgen („prioriteitswet“); en 't verwondert ons niet, dat men bij die wet van prioriteit uitging van de namen van Linnaeus als basis voor de nomenclatuur.

Deze wetten zijn sedert wel grootendeels opgevolgd voor nieuw ontdekte planten; maar de reeds bestaande namen zijn eerst op het eind van de 19^e eeuw nauwkeurig op hunne juistheid ten opzichte der prioriteitswet getoetst; en toen bleek het, dat zeer veel namen verkeerd waren en voor andere, ook reeds in de literatuur voorhanden namen, moesten plaats maken. Het werd nu ook duidelijk, dat de toepassing der wetten van 1867 volgens zeer verschillende principes kon geschieden en dan verschillende uitkomsten gaf. Volgens dezelfde wetten werd b.v. onze blauwe regen door verschillende botanici in werken van den jongsten tijd resp. genoemd: *Phaseoloides floribunda*, *Phaseoloides polystachya*, *Kraunha*

floribunda, *Wistaria chinensis* en *Bradlea floribunda*, terwijl ze in kwekerijen en elders nog veel *Glycine sinensis* heet.

In plaats van orde in de heerschende synonymie gaf de toepassing der wetten van 1867 dus een heirleger van nieuwe synonymen ¹⁾. Een kreet van schrik en afgrijzen ging dan ook door de botanische wereld; voor een rustig werkend botanicus werden boeken en flora's onleesbaar door de vreemde namen (*Hypnois* in plaats *Taraxacum* voor onze „paardebloem“; *Laburnum anagyroides* in plaats *Laburnum vulgare* voor onze „gouden regen“; *Kraunha* in plaats van *Wistaria*; enz. enz., tot in duizenden, ja tienduizenden namen. Dwaze namen als *Catalpa Catalpa*, *Filipendula Filipendula*, *Picea Abies* naast *Abies picea* vindt men ook in werken, welke in dien tijd geschreven zijn (z.g. tautologische namen).

Viburnum tomentosum var. *sterile*, als *Viburnum plicatum* het eerst beschreven en nog onder dien naam in de kultuur.

Hoe was het mogelijk dat een wet, die er zoo eenvoudig, onschuldig en doeltreffend uitzag, tot zulk verschil van uitlegging en daardoor tot zulke verwarring en vreemde namen aanleiding kon geven?

Dit kwam, doordat Linnaeus langen tijd geleefd heeft en in zijn achtereenvolgende werken naamsveranderingen heeft gepubliceerd, die alle recht van bestaan hadden en die ook in zijn tijd geen oorzaak van verwarring waren; maar die het onmogelijk maken om van Linnaeus' benaming als basis der nomenclatuur te spreken zonder nadere bepalingen. Dit kwam verder, doordat, tegelijk met Linnaeus, ook andere botanici planten benaamden, die ten eerste niet alle met Linnaeus akkoord gingen en wier benamingen ten tweede al of niet geldig waren, naarmate het een of het andere jaartal uit

Linnaeus' leven tot uitgang werd gekozen. En dat kwam ten derde en niet het minst, doordat allerlei kwesties van benaming in 1867 niet in de hoofden der botanici opkwamen; die kwesties bleken eerst later te bestaan, o. a. doordat de wetten van 1867 niet bedoeld waren om met terugwerkende kracht te worden uitgevoerd.

Naast de verschillende uitlegging der wetten van 1867 kwam ook nog, dat de Engelschen in een belangrijke kwestie een ander principe huldigden dan in de wet van 1867 was vastgelegd; die wet bepaalde dat een plant haar soortnaam behoudt, als zij in een ander geslacht wordt geplaatst; de Engelschen gaven in zoo'n geval dikwijls een nieuwen soortnaam; en daar het veranderen van geslacht zeer veel gebeurd is, voor vele planten meerdere malen, is die

¹⁾ De gebezigde geslachts- en soortnamen komen wel alle in de oude literatuur voor, maar de combinaties van geslachts- en soortnamen zijn dikwijls nieuw; en iedere nieuwe combinatie is een nieuwe synonym met een bepaalden auteur.

principieel verschillende handelwijze van Engeland en van het vaste land een bron van heel veel synonymie geworden, vooral toen de wetten van 1867 konsekvent en met terugwerkende kracht werden doorgevoerd.

Maar de schrik en het afgrijzen, door den nieuwen zondvloed van synonymen en vreemde namen opgewekt, hebben tot grondige behandeling der zaak geleid; en juist het uitwerken der wetten van 1867 volgens verschillende principes, hoe schadelijk ook gebleken, maakte die grondige behandeling mogelijk; men overzag nu de konsekwentie er van. Vijftien jaar lang is er hard voor gewerkt, en zijn er drie botanische congressen over gehouden. Op het derde congres, in Weenen 1905, zijn de botanici door het uitnemende werk van vooral één persoon, tot overeenstemming gekomen, en zijn nieuwe wetten vastgesteld; die echter, om het idee van dwang uit te sluiten en daardoor algemeene deelneming waarschijnlijker te maken, „regels“ werden genoemd, aangevuld door „aanbevelingen“.

Volgens die regels werden veel naamsveranderingen hersteld (edoch de boeken waarin ze stonden natuurlijk niet herdrukt!); maar volgens die regels moest toch werkelijk *Wistaria*, de blauwe regen, *Kraunhia* heeten; en zoo waren er meer noodzakelijke veranderingen die men betreurde; en hiervan was het gevolg dat een uitzonderingslijst werd opgemaakt bij de vastgestelde regels! Niet ten onrechte is die lijst door den botanicus Kuntze „codex inhonestans“ (onteerende lijst) genoemd; zij beduidt immers het niet aandurven van de konsekwenties van eigen principes; en bovendien is zoo'n lijst willekeurig. Maar het werd ook gedaan om sommige leden van het congres (die geheele landen vertegenwoordigden) tevreden te stellen, daar deze anders wellicht het geheele resultaat hadden verworpen. *Kraunhia* staat ook op die lijst, evenals *Diplonyc* en *Thyrsanthus*, alle drie meer rechthebbende namen dan *Wistaria*; deze laatste naam is dus wettig gemaakt. Zoo is ook de naam *Sequoia* gered door *Steinhauera* op de lijst te plaatsen van „te verwerpen namen“.

De voornaamste „regels“ zijn: dat de prioriteitswet gebaseerd is op de „Species plantarum“ 1e ed. van Linnaeus (1753) en op diens „Genera plantarum“ 4e ed. (1754); en dat de wettige soortnaam van een plant diegene is, welke het eerst van 1753 af aan de plant is toegekend, onafhankelijk van de verschillende geslachtsnamen die de plant gehad heeft.

Ongelukkig zijn in de periode van den heftigsten nomenclatuurstrijd vele

Retinospora soort; als *Retinospora*'s zijn allerlei planten beschreven en in de kultuur gekomen die bij verschillende andere Coniferen-geslachten thuis hooren. *R. squarrosa* is een z.g. gefixeerde jeugd-vorm van *Chamaecyparis pisifera*.

werken van belang gedrukt, waarin verschillende opvattingen zijn toegepast; zoodat met die werken zeer vele thans ongeldig verklaarde namen voor langen tijd blijven bestaan. In werken, die nog niet geheel gereed waren, konden verbeterlijken worden aangebracht, en dit is ook geschied; maar het is geen makkelijk en nog minder prettig werk, al die verbeteringen aan te brengen in den tekst, onder de afbeeldingen en in de indices der verschillende deelen. En in de boeken, die vóór de berechting van den strijd gereed waren, moet men de noodige veranderingen zelf maar vinden!

De goede namen van de boomen en struiken, die in ons land gekweekt worden, met de voornaamste synonymen, zijn door den ondergeteekende voor een gedeelte gepubliceerd in genoemd opstel over het arboretum der R. H. L. T. en

Blauwe Regen (*Wistaria floribunda* = *Phaseoloides floribunda*, *Ph. polystachya*, *Kraunhia floribunda*, *Wistaria chinensis*, *Bradlea floribunda*, *Glycine sinensis*).

B. b. school; het overige deel is in bewerking. Niet altijd is daarbij de wettige naam door mij vooropgesteld, maar soms tusschen haakjes cursief aangewezen, omdat in die gevallen de wettige naam zoo vreemd klinkt en de onwettige zoo'n oude bekende is (natuurlijk voor den één meer, voor den ander minder). Langzamerhand zullen de vreemde maar wettige namen wel worden „geslikt“, zelfs door de practici (die in hunne benamingen echter lang niet altijd praktisch zijn).

Ook op het arboretum hebben de planten de wettige namen gekregen, maar zijn in de noodige gevallen de meer bekende synonymen er bij genoteerd. Keeren we nog even terug tot de planten waarvan we uitgingen; we kunnen nu dien poespas van namen op de etiketten beter begrijpen en zelfs waardeeren.

De wilde wingerd heeft vele namen gehad; Linnaeus heeft haar in 1737 tot het geslacht *Vitis* gerekend, maar in 1753 tot *Hedera* (*Hedera* en *Vitis* behoorden ook volgens andere botanici van dien tijd vlak bij elkaar). Necker heeft de wingerd in 1796 weer uit *Hedera* weggenomen en er een nieuw geslacht *Pseclera* voor gefabriceerd (uit *pseudo-Hedera* = onechte *Hedera*); hetzelfde heeft Richard in 1803 gedaan, maar haar den naam *Ampelopsis* gegeven; deze naam is het bekendst geworden. Daarna heeft men tot het geslacht *Ampelopsis* vele soorten gebracht die van onze wingerd afwijken, doordat ze geen zuignappen aan de hechtranken hebben (en die daardoor niet „zelf-hechtend“ zijn); op die wijze aangevuld is de naam *Ampelopsis* zeer gebruikelijk geworden (maar door andere botanici in het geslacht *Cissus* ondergebracht, dat reeds uit Linnaeus' tijd dateerde). In 1830 vond Rafinesque, dat de wilde wingerd wegens haar zuignapjes afgescheiden moest worden van de overige *Ampelopsis* (resp. *Cissus*)soorten; en hij gaf haar

den geslachtsnaam *Quinaria*. Die naam was eigenlijk overbodig, wegens Necker's naam *Psedera*, en storend omdat er al een geslacht *Quinaria* bestond van Loureiro uit het jaar 1790, dat geheel andere planten bevatte.

In 1887 eindelijk wordt de zelfhechtende wingerd bij uitnemendheid, de meest als *Ampelopsis Veitchii* bekende plant, uit Japan ingevoerd en door Planchon *Parthenocissus tricuspidata* genoemd (wetenschappelijk ontdekt was ze reeds eerder door Siebold en Zuccarini in 1846 als *Ampelopsis tricuspidata* en als *Cissus Thunbergii*).

De dendroloog Koehne (en daarmee komen we in den tegenwoordigen tijd) onderscheidt (in 1903) *Vitis*soorten, *Ampelopsis*soorten en de soorten die zuignapjes hebben; hij kende den naam, dien Necker aan deze gegeven had, niet, wel dien van Rafinesque en noemde de wilde wingerd met verwante soorten dus *Quinaria*; dat kon, omdat *Quinaria* in den zin van Loureiro was komen te vervallen (doordat ontdekt was, dat de er toe behorende planten reeds vroeger (in 1782) *Cookia* genaamd waren).

Maar nu komt, door het uitpluizen der literatuur naar aanleiding van den nomenclatuurstrijd, de naam van Necker, *Psedera*, weer uit de stof te voorschijn! En volgens de regels van 1905 heeft die naam het meeste recht. Daarom heet de wilde wingerd dan ook op het arboretum *Psedera*; en tot *Psedera* behoort ook Veitch's zelf hechtende wingerd (de genoemde *Parthenocissus tricuspidata* Planch.) Ongelukkig heeft die naam andere botanici mishaagd; en op het internationale botanische congres te Brussel in 1910, waar voornamelijk de nomenclatuur van cryptogamen en fossiele planten werd behandeld (waarvoor in 1905 geen tijd was geweest), is die naam *Psedera* op een aanvullingslijst van „te verwerpen wettige namen“ geplaatst („codex inhonestissimus!“ zou Kuntze zeker hebben gezegd, maar hij was vóór 1910 gestorven). Hoe moet de geslachtsnaam dan zijn? *Quinaria*? neen, die naam is ook verworpen en daarentegen de jongste naam *Parthenocissus* als geldig erkend, ofschoon het meest ongeldig.

De wettige soortnaam der wilde wingerd is *quinquefolia* omdat de plant reeds in 1753 *Hedera quinquefolia* heette; *hederacea* is de soortnaam, haar later door Ehrhart in 1791 (met *Vitis* als geslachtsnaam) gegeven.

De lezer zal wel niet verlangen naar verdere benamingsgeschiedenissen. Van *Prunus pendula* en *Spiraea japonica* zal ik daarom slechts de reeks namen geven en de uitlegging weglaten: *Prunus pendula* Max.

Synonymen: *Prunus Itosakura* var. *pendula* Koidz.; *Prunus Cerasus pendula* hort.; *Prunus japonica pendula* hort.; *Prunus Miqueliana* C. Schn. 1906 non Max. nec Koidz. (= *P. nipponica*). *Cerasus Itosakura* Sieb.; *Cerasus pendula* Sieb.; *Cerasus japonica* fl. *rosea* hort.; *Cerasus pendula rosea* hort.; *Cerasus subhirtella* Miq. p.p.; *Cerasus Heringuiana* Lav. (volgens Schn. 1912 een aparte soort). *Spiraea japonica* L. fil.

Synonymen: *Spiraea callosa* Thunb. non Wall. (deze = *S. expansa* Wall. non Koch); *S. Fortunei* Planch.

Homonymen: *Spiraea japonica* Camb. = *Kerria japonica*; *Spirea japonica* Raf. = *Spiraea Thunbergii*; *Spirea japonica* Sieb. = *Spiraea cantoniensis* Lour; *Spirea japonica* hort. = *Hoteia japonica*.

Wageningen.

J. VALCKENIER SURINGAR.